

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Finansministeren

Stortingets finanskomite
Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/1884 -

Dato
30.11.2021

Prop 223 L (2020-2021) Lovteknisk bistand

Jeg viser til brev fra Stortingets finanskomite 26. november 2021. I brevet bes det om «lovteknisk bistand som angir mulig lovendring som kan sørge for et sammenslått og kundefordelt bufferfond for kommunal tjenstepensjon», som kan fremmes som lovforslag i behandlingen av Prop. 223 L (2020–2021) Endringer i pensjonslovgivningen mv. (pensjon fra første krone og dag, garanterte pensjonsprodukter). Det bes videre om «at den lovtekniske bistanden tar sikte på at lovendringen skal gjelde med virkning fra inneværende år».

Om sammenslått og kundefordelt bufferfond for kommunal tjenstepensjon:

Etter min vurdering bør en innføring av et sammenslått og kundefordelt bufferfond for kommunal tjenstepensjon i størst mulig grad baseres på Finanstilsynets utkast i et høringsnotat av 2. juli 2019, som Finansdepartementet har hatt på alminnelig høring. Det vil bl.a. innebære at det ikke settes et tak på bufferfondet, i motsetning til dagens tak for tilleggsavsetningene. Videre vil et sammenslått bufferfond etter Finanstilsynets utkast kunne benyttes til å dekke opp for all manglende avkastning på premiereserven, inkl. ev. negativ avkastning. Også dette blir nytt sammenlignet med dagens tilleggsavsetninger, som bare kan dekke manglende avkastning ned til 0 pst.

Utformingen nedenfor innebærer altså at avkastningsoverskudd i *kommunale* pensjonsordninger skal avsettes i et sammenslått og kundefordelt bufferfond. Fondet skal kunne benyttes til å dekke alt av avkastningsunderskudd i senere år og følge kontrakten ved ev. bytte av pensjonsleverandør. Som kommunal pensjonsordning regnes ytelsesbaserte pensjonsordninger etablert av kommunal arbeidsgiver, statlige helseforetak og andre statlige foretak og foretak hvor en kommune har den bestemmende innflytelse eller har eller har hatt en kommunal eierandel, eller som har nær tilknytning til en kommune.

Lovforslaget er videre tilpasset slik at gjeldende regler videreføres for *private* tjenstepensjonsordninger, herunder fripoliser, og individuelle pensjonsordninger. Det vil bl.a. si at

gjeldende regler om tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond videreføres, men slik at disse ikke lenger skal gjelde for pensjonsordninger som omfattes av den foreslåtte nye bestemmelsen om bufferfond for kommunale pensjonsordninger.

Innføring av et sammenslått og kundefordelt bufferfond for kommunale pensjonsordninger krever også enkelte forskriftsendringer i forskrift til forsikringsvirksomhetsloven, årsregnskapsforskriftene for hhv. livsforsikringsforetak og pensjonsforetak, Solvens II-forskriften og forskrift om pensjonsforetak, der myndigheten til å fastsette forskrift ligger hos Finansdepartementet. I tillegg kreves endringer i forskrift om utfyllende regler til det forenklete solvenskapitalkravet for pensjonskasser, der forskriftskompetansen ligger hos Finanstilsynet. Jeg vil følge opp behovet for nødvendige endringer i disse forskriftene i lys av Stortingets endelige vedtak.

Forslag til lovendringer:

I lov 10. juni 2005 nr. 44 om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 3-13 annet ledd første punktum skal lyde:

Avkastning tilordnet en kontrakt skal etter fradrag for tilordning i samsvar med beregningsgrunnlaget for kontrakten og i tilfelle tilleggsavsetninger etter § 3-19 eller *avsetning til bufferfond etter § 4-10 a*, tilordnes kontrakten som overskudd på avkastningsresultatet.

Ny § 4-10 a skal lyde:

§ 4-10 a. *Bufferfond*

For å sikre sine forpliktelser under kontrakter med kontraktfastsatte forpliktelser, kan pensjonsinnretningen avsette hele eller deler av overskuddet på avkastningsresultatet for den enkelte kontrakt til bufferfond ut over minstekravet til premiereserve. Tilsvarende gjelder for kontrakter i særskilt investeringsportefølje som skal sikre alders-, uføre- og etterlatteytelser etter reglene i § 4-15. Finanstilsynet kan, når det finner at soliditetshensyn tilsier det, pålegge pensjonsinnretningen å avsette overskuddet på den enkelte kontrakt til bufferfond.

Pensjonsinnretningens bufferfond skal være fordelt på de enkelte kontraktene. Pensjonsinnretningen fastsetter årets avsetning til bufferfond, jf. § 3-13 første ledd, i prosent av premiereserven knyttet til den enkelte kontrakt ut fra pensjonsinnretningens risiko for avkastningsresultatet. Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om avsetninger til bufferfond.

Dersom avkastningen tilordnet en kontrakt etter § 3-13 første ledd i et år er negativ eller ikke er stor nok til å dekke det årlige kravet til økning i premiereserven etter premieberegningssgrunnlaget, kan kravet oppfylles ved bruk av bufferfond tilordnet kontrakten.

Midler som er avsatt til bufferfond, kan i et senere år tilordnes kontrakten som overskudd.

Bestemmelsene om tilleggsavsetninger i § 3-19 og kursreguleringsfond i § 3-21 gjelder ikke for pensjonsordninger som omfattes av bestemmelsen her.

§ 4-11 skal lyde:

§ 4-11. *Pensjonsordningens forsikringskapital*

Pensjonsordningens forsikringskapital består av premiereserven, *bufferfond*, premiefond, og eventuelt bufferavsetning *for pensjonsordninger med flerårig avkastningsgaranti*.

§ 6-7 første ledd første punktum skal lyde:

En ytelsesbasert pensjonsordnings midler omfatter premiereserve til sikring av opptjent pensjon, herunder premiereserve for uføre- og etterlatteytelser, samt tilleggsavsetninger *eller bufferfond*, pensjonistenes overskuddsfond og premiefondet.

§ 6-10 annet og tredje ledd skal lyde:

Tilleggsavsetninger, *bufferfond*, pensjonistenes overskuddsfond og premiefond skal etter overføringen fortsatt være en del av pensjonsordningens midler og anvendes etter ellers gjeldende regler.

Er overført premiereserve ikke tilstrekkelig til å sikre rettighetene til de enkelte medlemmer eller pensjonister etter beregningsgrunnlaget i pensjonsinnretningen det flyttes til, skal manglende premiereserve tilføres fra premiefondet. Resten dekkes i tilfelle ved overførte tilleggsavsetninger *eller bufferfond* eller ved overføringer fra foretaket.

Særlig om virkningstidspunkt:

En vesentlig grunn til og effekt av å innføre et sammenslått og kundefordelt bufferfond for kommunal tjenstepensjon er å bidra til mer kontinuitet i bufferfondene ved flytting av kommunale tjenstepensjonsavtaler, slik at reglene i seg selv ikke motiverer til eller er til hinder for flytting. Med flytting menes oppsigelse av kontrakten for overføring av tilhørende midler til en tilsvarende kontrakt opprettet i en annen pensjonsinnretning.

De nye reglene om sammenslått og kundefordelt bufferfond vil innebære endringer i hvordan pensjonsordningens midler beregnes ved flytting. Flytteverdien beregnes på tidspunktet for oppsigelsesfristens utløp, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 6-7 tredje ledd. Dersom de nye reglene gjøres gjeldende for inneværende år, vil de få virkning for kommuner som per i dag har sagt opp sin kontrakt om pensjonsordning med oppsigelsesfrist ved kalenderårets utløp, for å flytte til en annen leverandør. Disse kommunene vil da få beregnet flytteverdien av sin pensjonsordning etter andre regler enn de som gjaldt på tidspunktet da de sa opp kontrakten. Etter min vurdering strider dette mot prinsippet om at regler skal være forutberegnelige for aktørene, og det kan også reises spørsmål om tilbakevirkning.

Etter min vurdering bør en ev. regelendring tidligst få virkning for flyttinger som igangsettes gjennom oppsigelse av kontrakten etter tidspunktet for sanksjonering av lovvedtaket. Videre bør det være slik at inneværende regnskapsår fullføres og gjøres opp i tråd med gjeldende regelverk, og at de nye reglene tar til å gjelde fra 1. januar 2022. Jeg viser i denne sammenhengen til at Finanstilsynet i sitt høringsnotat skrev følgende:

«Når det gjelder overgangen fra dagens kursreguleringsfond og tilleggsavsetninger til et nytt bufferfond, legger Finanstilsynet til grunn at endringen innføres fra 1. januar, slik at forutgående regnskapsår avsluttes som tidligere, mens det nye fondet opprettes fra 1. januar. Midlene i kursreguleringsfondet blir da fordelt på den enkelte kontrakt på samme måte som om alle urealiserte gevinster i kursreguleringsfondet hadde blitt realisert. Sammen med tilleggsavsetningene som allerede er fordelt på den enkelte kontrakt, vil den fordelte andelen av kursreguleringsfondet representere startverdien av det nye kontraktsfordelte bufferfondet.»

I lovforslaget i Prop. 223 L (2020–2021) er det foreslått at «Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.», jf. lovforslaget del VI punkt 1. Selv om en skulle mene at deler av loven bør settes i kraft tidligere, er det derfor ikke behov for endringer i lovforslaget.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum

Stortingets finanskomite
Stortinget
Karl Johansgate 22

Deres ref

Vår ref
17/1884 -

Dato
02.12.2021

Prop 223 L (2020-2021) Lovteknisk bistand - Terskelverdi for redusert utbetalingstid for garanterte pensjonsprodukter

Jeg viser til brev fra Stortingets finanskomite 30. november 2021. I brevet bes det om «*lovteknisk bistand som angir mulig lovendring for å sørge for at terskelverdien for å redusere utbetalingstiden for garanterte produkter (små fripoliser) settes til 0,5 G, samt for at beslutningen om redusert utbetalingstid skal ligge hos forbrukeren og ikke hos leverandøren*».

Etter gjeldende regler i foretakspensjonsloven § 5-1 annet ledd kan både pensjonsleverandør og kunde *ensidig kreve* at utbetalingstiden for ytelser som i utgangspunktet er *opphørende* (dvs. som utbetales i fastsatt antall år i stedet for som livsvarig ytelse), settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at ytelsen årlig skal utgjøre om lag 0,3 G. Videre kan det *avtales* at utbetalingstiden for *livsvarige* ytelser skal settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at ytelsen årlig skal utgjøre om lag 0,3 G.

Grensen for at *begge parter kan kreve* redusert utbetalingstid var i høringsnotatet fra Finanstilsynet foreslått økt fra 0,3 G til 0,5 G, og utvidet til å gjelde *både livsvarige og opphørende* ytelser. I tillegg fulgte det av høringsnotatet at det skulle kunne *avtales* ytterligere redusert utbetalingstid inntil ytelsene årlig utgjør om lag 1 G, også dette for både livsvarige og opphørende ytelser. I Prop. 223 L (2020-2021) ble utformingen av bestemmelsen fulgt opp slik det var lagt opp til i høringen, men det foreslått at disse grensene settes til hhv. 1 G og 1,5 G.

Jeg legger for det første grunn til at det i forespørselen om lovteknisk bistand ikke er ment å innskrenke den gjensidige adgangen til å kreve redusert utbetalingstid inntil ytelsene årlig utgjør om lag 0,3 G, som allerede følger av gjeldende rett for *opphørende* ytelser, men at en ensidig rett for kunden til å kreve redusert utbetalingstid inntil ytelsene utgjør 0,5 G skal komme i tillegg. Konsekvensene av en innskrenking av gjeldende muligheter for leverandørene har ikke vært utredet og hørt.

Jeg antar videre at den ensidige retten for kunden er ment å gjelde *både livsvarige og opphørende* ytelser, i tråd med det økte handlingsrommet for kunden som følger av lovforslaget i proposisjonen, selv om dette ikke fremgår eksplisitt av henvendelsen.

Det fremgår heller ikke eksplisitt av henvendelsen om det er ønskelig å innføre en avtalebasert adgang til ytterligere reduksjon av utbetalingstiden i tråd med forslaget til endring i foretakspensjonsloven § 5-1 i proposisjonen. Dersom terskelen for at kunden ensidig kan kreve å redusere utbetalingstiden settes til 0,5 G i årlig ytelse, bør terskelen for en eventuell adgang til å *avtale* redusert utbetalingstid settes høyere. En terskel på om lag 1 G vil være i samsvar med det Finanstilsynet foreslo i høringsnotatet. Dersom det ikke er ønskelig å ha en adgang til å avtale redusert utbetalingstid ut over adgangen for kunden til ensidig å kreve redusert utbetalingstid, vil grensen på 0,5 G i årlig ytelse utgjøre lovens øvre grense for redusert utbetalingstid. Det vil i så fall ikke være behov for den foreslåtte forskriftshjemmelen om pliktig informasjon ved avtale om redusert utbetalingstid.

Jeg har på denne bakgrunn utarbeidet to alternative lovforslag som i tilfelle erstatter forslaget til endring i foretakspensjonsloven § 5-1 annet ledd i Prop. 223 L (2020-2021):

- 1) Det første alternativet inneholder ingen adgang til å avtale redusert utbetalingstid ut over kundens ensidige rett til å kreve redusert utbetalingstid av både opphørende og livsvarige ytelser inntil ytelsene årlig utgjør om lag 0,5 G. Denne ensidige retten for kunden erstatter da gjeldende avtalebaserte adgang til å redusere utbetalingstiden for livsvarige ytelser inntil ytelsene årlig utgjør om lag 0,3 G.
- 2) Det andre alternativet inneholder en adgang til å avtale redusert utbetalingstid inntil årlige ytelser utgjør om lag 1 G, i tillegg til kundens ensidige rett til å kreve redusert utbetalingstid av både opphørende og livsvarige ytelser inntil ytelsene årlig utgjør om lag 0,5 G. I samsvar med forslaget i høringen og proposisjonen foreslås at også en eventuell avtaleadgang skal gjelde både for opphørende og livsvarige ytelser.

Alternativ 1:

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon gjøres følgende endring:

§ 5-1 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Medlemmet kan kreve at utbetalingstiden for opphørende og livsvarige ytelser settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at samlet årlig alderspensjon utgjør om lag 50 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Alternativ 2:

I lov 24. mars 2000 nr. 16 om foretakspensjon gjøres følgende endringer:

§ 5-1 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Medlemmet kan kreve at utbetalingstiden for opphørende og livsvarige ytelser settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at samlet årlig alderspensjon utgjør om lag 50 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Nåværende tredje punktum blir nytt fjerde punktum og skal lyde:

Medlemmet og pensjonsinnretningen kan avtale at opphørende og livsvarige ytelser settes ned til det antall hele år som er nødvendig for at samlet årlig alderspensjon utgjør om lag 100 prosent av folketrygdens grunnbeløp.

Nåværende fjerde punktum blir nytt femte punktum.

Nytt sjette punktum skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om pliktig informasjon og rådgivning som skal gis før det inngås avtale etter fjerde punktum.

Med hilsen

Trygve Slagsvold Vedum